

13. Væ eis, quoniam recesserunt à me: vastabuntur, quia prævaricati sunt in me: & ego redemi eos: & ipsi locuti sunt contra me mendacia.

14. Et non clamaverunt ad me in corde suo, sed ululabant in cubilibus suis: super triticum & vinum ruminabant, recesserunt à me.

15. Et ego erudivi eos, & confortavi brachia eorum: & in me cogitaverunt malitiam.

16. Reversi sunt ut essent absque iugo: facti sunt quasi arcus dolosus: cadent in gladio principes eorum, à furore linguæ suæ. Ista subsannatio eorum in Terra Ægypti.

CAPUT VIII.

Samariam predicat cum vitulo suo destruendam per Nabuchodonosor, propter idololatriam; nec ipsorum hostia suscipiuntur: civitates autem Iuda etiam concremabuntur.

1. **I**N gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum Domini: pro eo quod transgressi sunt fœdus meum, & legem meam prævaricati sunt.

2. Me invocabunt: Deus meus cognovimus te Israël.

3. Proiecit Israël bonum, inimicus persequetur eum.

4. Ipsi regnaverunt, & non ex me: principes extiterunt, & non cognovi: argentum suum, & aurum suum fecerunt sibi idola, ut interirent:

5. proiectus est vitulus tuus Samaria, iratus est furor meus in eos. usquequo non poterunt emundari?

6. Quia ex Israël & ipse est: artifex fecit illum, & non est Deus: quoniam in araneorum telas erit vitulus Samariæ.

7. Quia ventum seminabunt, & turbinem metent: culmus stans non est in eo, germen non faciet farinam: quod & si fecerit, alieni comédent eam.

8. Devoratus est Israël: nunc factus est in nationibus quasi vas immundum.

9. Quia ipsi ascenderunt ad Assur, ónager solitarius sibi: Ephraim munera dederunt amatoribus.

10. Sed & cum mercede conduxerint nationes, nunc congregabo eos: & quiescent paulisper ab onere regis, & principum.

11. Quia multiplicavit Ephraim altaria ad peccandum: factæ sunt ei aræ in delictum.

12. Scribam ei multiplices leges meas, quæ velut alienæ computatæ sunt.

13. Hostias offerent, immolabunt carnes, & comédent, & Dominus non suscipiet eas: nunc recordabitur iniquitatis eorum, & visitabit peccata eorum: ipsi in Ægyptum convertentur.

14. Et oblitus est Israël factoris sui, & ædificavit delubra: & Iudas multiplicavit urbes munitas: & mittam ignem in civitates eius, & devorabit ædes illius.

CAPUT IX.

Dominus in populum Israël famem & captivitatem propter ipsius peccata immitet: nec grata ipsi erunt eorum sacrificia: & quia in peccatis perseverant, perpetuo eieci à Domino permanebunt, vagi inter nationes.

1. **N**Oli lætari Israël, noli exultare sicut populi: quia fornicatus es à Deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici.

2. Area & torcular non pascet eos, & vinum mentietur eis.

3. Non habitabunt in terra Domini: reversus est Ephraim in Ægyptum, & in Assyriis pollutum comédit.

4. Non libabunt Domino vinum, & non placebunt ei: sacrificia eorum quasi panis lugentium. omnes, qui comédent eum, contaminabuntur: quia panis eorum animæ ipsorum, non intrabit in domum Domini.

5. Quid facietis in die solemnium, in die festivitatis Domini?

6. Ecce enim profecti sunt à vastitate: Ægyptus congregabit eos, Memphis sepeliet eos: desiderabile argentum eorum urtica hereditabit, lappa in tabernaculis eorum.

7. Venerunt dies visitationis, venerunt dies retributionis: scitote Israël stultum prophetam, insanum virum spiritualem, propter multitudinem iniquitatis tuæ, & multitudinem amentiarum.

8. Speculator Ephraim cum Deo meo: propheta laqueus ruinæ factus est super omnes vias eius, insania in domo Dei eius.

9. * Profundè peccaverunt, sicut in diebus Gabaa: recordabitur iniquitatis eorum, & visitabit peccata eorum. * *Indic. 19.*

10. Quasi uvæ in deserto invénit Israël: quasi prima poma ficulneæ in cacumine eius vidi patres eorum: ipsi autem intra-

ve-

verunt ad Beelphegor, & abalienati sunt in confusionem, & facti sunt abominabiles sicut ea, quæ dilexerunt.

11. Ephraim quasi avis avolavit, gloria eorum à partu, & ab utero, & à conceptu.

12. Quod & si enutrierint filios suos, absque liberis eos faciam in hominibus: sed & væ eis cum recessero ab eis.

13. Ephraim, ut vidi, Tyrus erat fundata in pulchritudine: & Ephraim educet ad interfectorem filios suos.

14. Da eis Domine. Quid dabis eis? Da eis vulvam sine liberis, & ubera arentia.

* *1. Reg. 8.* 15. * Omnes nequitiarum eorum in Galgal, quia ibi exosos habui eos: propter malitiam adinventionum eorum de domo mea ejiciam eos: non addam ut diligam eos: omnes principes eorum recedentes.

16. Percussus est Ephraim, radix eorum exsiccata est: fructum nequaquam facient. Quod & si genuerint, interficiam amantissima uteri eorum.

17. Abjiciet eos Deus meus, quia non audierunt eum: & erunt vagi in nationibus.

CAPUT X.

Propter idololatriam Israël traditur Assyriis, & cum à Domino revocati ad iustitiam, pergant sequi vias suas, omnes eorum munitiones vastabuntur.

1. **V**itis frondosa Israël, fructus adæquatus est ei: secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria, iuxta ubertatem terræ suæ exuberavit simulachris.

2. Divisum est cor eorum, nunc interibunt: ipse confringet simulachra eorum, depopulabitur aras eorum.

3. Quia nunc dicent: Non est rex nobis: non enim timemus Dominum: & rex quid faciet nobis?

4. Loquimini verba visionis inutilis, & ferietis fœdus: & germinabit quasi amaritudo iudicium super sulcos agri.

5. Vaccas Bethaven coluerunt habitatores Samariæ: quia luxit super eum populus eius, & æditui eius super eum exultaverunt in gloria eius, quia migravit ab eo.

6. Siquidem & ipse in Assur delatus est, munus regi Ultori: confusio Ephraim capiet, & confundetur Israël in voluntate sua.

7. Transire fecit Samaria regem suum quasi spumam super faciem aquæ.

8. Et disperdentur excelsa idóli, peccatum Israël: lappa, & tribulus ascendet super aras eorum: & dicent montibus: * Ope-

* *Is. 2. 19.*
Luca 23.
30.
Apocal. 6.
16.

rite nos; & collibus: Cadite super nos.

9. * Ex diebus Gabaa, peccavit Israël, ibi steterunt: non comprehendet eos in Gabaa prælium super filios iniquitatis. * *Indic. 19.*
25. & 20.

10. Iuxta desiderium meum corripiam eos: congregabuntur super eos populi, cum corripientur propter duas iniquitates suas.

11. Ephraim vitula docta diligere trituram, & ego transivi super pulchritudinem colli eius: ascendam super Ephraim, arabit Iudas, confringet sibi sulcos Iacob.

12. * Seminate vobis in iustitia, & metite in ore misericordiæ, innovate vobis novale: tempus autem requirendi Dominum, cum venerit qui docebit vos iustitiam. * *Jer. 4. 3.*

13. Araftis impietatem, iniquitatem mesuistis, comeditis frugem mendacij: quia confusus es in viis tuis, in multitudine fortium tuorum.

14. Consurget tumultus in populo tuo: & omnes munitiones tuæ vastabuntur, sicut vastatus est * Salmana à domo eius, qui iudicavit Baal in die prælij, matre super filios allisâ. * *Indic. 8.*

15. Sic fecit vobis Bethel, à facie malitiæ nequitiarum vestrarum.

CAPUT XI.

Beneficiis ostendit Dominus se diligere populum Israël: sed propter illius scelera tradidit eum Assyriis: attamen propter suam misericordiam reducet eos; ut in terra sua serviant Domino, unâ cum Gentibus ad Deum conversis.

1. **S**icut manè transit, pertransit rex Israël. Quia puer Israël, & dilexi eum: & * ex Ægypto vocavi filium meum. * *Matth. 2.*
15.

2. Vocaverunt eos, sic abierunt à facie eorum: Baalim immolabant, & simulachris sacrificabant.

3. Et ego quasi nutricius Ephraim, portabam eos in brachiis meis: & nescierunt quod curarem eos.

4. In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis: & ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum: & declinavi ad eum ut vesceretur.

5. Non revertetur in Terram Ægypti, & Assur ipse rex eius: quoniam noluerunt converti.

6. Cœpit gladius in civitatibus eius, & consumet electos eius, & comédet capita eorum.

7. Et populus meus pendebit ad reditum meum:

meum: iugum autem imponetur eis simul, quod non auferetur.

8. Quomodo dabo te Ephraim, protegam te Israël? * quomodo dabo te, sicut Adama, ponam te, ut Seboim? Convertsum est in me cor meum, pariter conturbata est pœnitudo mea.

9. Non faciam furorem iræ meæ: non convertar ut disperdam Ephraim: quoniam Deus ego, & non homo: in medio tui sanctus, & non ingrediar civitatem.

10. Post Dominum ambulabunt, quasi leo rugiet: quia ipse rugiet, & formidabunt filii maris.

11. Et avolabunt quasi avis ex Ægypto, & quasi columba de Terra Assyriorum: & collocabo eos in domibus suis, dicit Dominus.

12. Circumdedit me in negatione Ephraim, & in dolo domus Israël: Iudas autem testis descendit cum Deo, & cum sanctis fidelis.

CAPUT XII.

Vanè fidit Israël in Ægypto, ut ab Assur liberetur: sed tam ipsi quam Iuda red-det Dominus iuxta merita ipsorum, qui immemores beneficiorum Iacob patriarchæ præstitorum, declinaverunt in avaritiam: quibus tamen pacem offert: carpens potissimum idololatriam Galaad.

1. Ephraim pascit ventum, & sequitur æstum: tota die mendacium, & vastitatem multiplicat: & scædus cum Assyriis iniit, & oleum in Ægyptum ferebat.

2. Iudicium ergo Domini cum Iuda, & visitatio super Iacob: iuxta vias eius, & iuxta adinventiones eius reddet ei.

* Gen. 25. 25. & 32. 24. 3. * In utero supplantavit fratrem suum: & in fortitudine sua directus est cum angelo.

4. Et invaluit ad angelum, & confortatus est: flevit, & rogavit eum: in Bethel invenit eum, & ibi locutus est nobiscum.

5. Et Dominus Deus exercituum, Dominus memoriale eius.

6. Et tu ad Deum tuum convertêris: misericordiam & iudicium custodi, & spera in Deo tuo semper.

7. Chanaan, in manu eius statéra dolosa, calumniam dilexit.

8. Et dixit Ephraim: Verumtamen dives effectus sum, invéni idolum mihi: omnes labores mei non invenient mihi iniquitatem, quam peccavi.

9. Et ego Dominus Deus tuus ex Terra Ægypti, adhuc sedere te faciam in tabernaculis, sicut in diebus festivitatis.

10. Et locutus sum super prophetas, & ego visionem multiplicavi, & in manu prophetarum afsimilatus sum.

11. Si Galaad idolum, ergo frustra erant in Galgal bobus immolantes: nam & altaria eorum quasi acervi super fulcos agri:

12. * Fugit Iacob in regionem Syria, & servivit Israël in uxorem, & in uxorem servavit. * Gen. 28.

13. * In propheta autem eduxit Dominus Israël de Ægypto: & in propheta servatus est. * Exod. 14. 21. & 22.

14. Ad iracundiam me provocavit Ephraim in amaritudinibus suis, & sanguis eius super eum veniet, & opprobrium eius restituet ei Dominus suus.

CAPUT XIII.

Abominaciones Israël ostendit, propter quas ipsi minatur exitium: Dominus dicit se solum esse Deum & liberatorem, arguens Israël ingratitude de beneficiis in deserto acceptis, gravemque ob id vindictam illis comminatur: addens se eos de morte liberaturum, devictis morte & inferno.

1. Loquente Ephraim, horror invasit Israël, & deliquit in Baal, & mortuus est.

2. Et nunc addiderunt ad peccandum: feceruntque sibi constabile de argento suo quasi similitudinem idolorum, factura artificum totum est: his ipsi dicunt: Immolate homines vitulos adorantes.

3. Idcirco erunt quasi nubes matutina, & sicut ros matutinus præteriens, sicut pulvis turbine raptus ex area, & sicut fumus de fumarario.

4. * Ego autem Dominus Deus tuus ex Terra Ægypti: & Deum absque me nescies, & salvator non est præter me. * Isai. 43. 11.

5. Ego cognovi te in deserto, in terra solitudinis.

6. Iuxta pascua sua adimpleti sunt, & saturati sunt: & levaverunt cor suum, & oblitii sunt mei.

7. Et ego ero eis quasi leæna, sicut pardus in via Assyriorum.

8. Occurram eis quasi urfa raptis catulis, & dirumpam interiora iecoris eorum: & consumam eos ibi quasi leo, bestia agri scindet eos.

9. Perditio tua Israël: tantummodo in me auxilium tuum.

10. Ubi

10. Ubi est rex tuus? maximè nunc salvet te in omnibus urbibus tuis: & iudices tui, de quibus dixisti: * Da mihi regem, & principes.

11. Dabo tibi regem in furore meo, & auferam in indignatione mea.

12. Colligata est iniquitas Ephraim, absconditum peccatum eius.

13. Dolores parturientis venient ei: ipse filius non sapiens: nunc enim non stabit in contritione filiorum.

14. De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos: * ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne: consolatio abscondita est ab oculis meis. * I. Cor. 15. 54. Heb. 2. 14.

15. Quia ipse inter fratres dividet: * adducet urentem ventum Dominus de deserto ascendentem: & siccabit venas eius, & desolabit fontem eius, & ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis. * Ezech. 19. 12.

CAPUT XIV.

Perditionem annunciat Israël propter ipsius peccata: revocat tamen ad se, & conversis plurima bona promittit.

1. **P**ereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Deum suum:

PROPHETIA IOEL.

IOËL, descensus Dei, vel, ut vult Hieronymus, Dominus Deus exponitur. Huius propheta liber nullum tempus prænotatum habet. Censet verò Hieronymus eum Osæ fuisse equalem, quòd ab Hebræis ipsi subiungi soleat, etsi paulò aliter apud Græcos hi minores propheta digerantur; nempe in hunc modum: Osæ, Amos, Michæas, Ioël, Abdias, Ionas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias. At Ioëlem ante Amos docuisse ex eo colligitur, quòd in sine primi capitis prædicat scicitatem, quam Amos in quarto capite frustra evenisse conqueritur. Amos autem in diebus Ozia & Ieroboami prophetaffe infra patebit ex Scriptura. Undè minùs verè Genebrardus Ioëlem sub Ezechia & Manasse id munus obisse contendit; eo fortasse deceptus, quòd ut Osæ dicta ad decem tribus, ita Ioëlis ad duas reliquas maximè pertineant, quibus excidium Ierosolyma, totiusque Iudææ per Chaldaeos præannunciat; & sub hoc typo excidium universi, & iudicium extremum præfiguratur.

CAPUT PRIMUM.

Ioël parabolâ proposita de erûca, locusta, bruchæ & rubigine, quatuor plagas contra Iudam vaticinando, hortatur omnes & potissimum sacerdotes ad plantum, ieiunium & orationem, plangens & ipse vastitatem terra sua.

1. **V**erbum Domini, quod factum est ad Ioël filium Phatuel.

in gladio pereant, parvuli eorum elidantur, & scæta eius discindantur.

2. Convertere Israël ad Dominum Deum tuum: quoniam corruiisti in iniquitate tua. FER. 6. QUAT. TEMP. SEPT.

3. Tollite vobiscum verba, & convertimini ad Dominum: & dicite ei: Omnem aufer iniquitatem, accipe bonum: & redemus vitulos * labiorum nostrorum. * i. Sacrificia laudum.

4. Assur non salvabit nos, super equum non ascendemus, nec dicemus ultra: Dii nostri opera manuum nostrarum: quia eius, qui in te est, misereberis pupilli.

5. Sanabo contritiones eorum, diligam eos spontaneè: quia aversus est furor meus ab eis.

6. Ero quasi ros, Israël germinabit sicut lilium, & erumpet radix eius ut Libani.

7. Ibunt rami eius, & erit quasi oliva gloria eius: & odor eius ut Libani.

8. Convertentur sedentes in umbra eius: vivent tritico, & germinabunt quasi vinea: memoriale eius sicut vinum Libani.

9. Ephraim quid mihi ultra idola? ego exaudiam, & dirigam eum ego ut abiectum virentem: ex me fructus tuus inventus est.

10. Quis sapiens, & intelliget ista? intelligens, & sciet hæc? quia rectæ viæ Domini, & iusti ambulabunt in eis: prævaricatores verò corruent in eis.

2. Audite hoc senes, & auribus percipite omnes habitatores terræ: si factum est istud in diebus vestris, aut in diebus patrum vestrorum?

3. Super hoc filiis vestris narrate, & filii vestri filiis suis, & filii eorum generationi alteræ.

4. Residuum erûcæ comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit rubigo.

5. Expergiscimini ebrii, & flete, & Eecce ulu-